

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

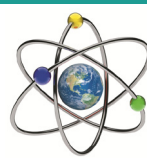
№10(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 480 sahifa,
9-oktyabr, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (Phd), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Karimova E.G. – Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Sayimova D. K. – texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Sayimova D. K. – Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Informatika ta'limida gamifikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	10
Xalikov Akbar Tilovberdiyevich	
Terminologik kompetensiya bo'lajak shifokor kasbiy kompetentligining komponenti sifatida	14
Namazova Munavvar Oltibekovna	
Alisher Navoiy merosi asosida ota-onalarning pedagogik kompetentligini rivojlantirish	17
Rashidov Javohir Akram o'g'li	
Negotiating Communicative Power and Social Hierarchy in English and Uzbek Literary Discourse: A Comparative Pragmalinguistic Study	22
Nodirabegim Xonturaeva	
STEM yondashuvi asosida o'quvchilarda robototexnika ko'nikmalarini shakllantirishning ilmiy-pedagogik jihatlar	31
Nasimova Hikoyat Nosirovna	
O'quvchilarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari	37
Po'latova Barno Raximjon qizi	
Ingliz va o'zbek o'rta asrlar adabiyotining shakllanishi va taraqqiyot omillari: qiyosiy-tipologik tahlil	41
Atanazarova Shoxida Baxramovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida milliy qadriyatlarni sel texnologiyasi asosida shakllantirishning metodik imkoniyatlari	47
Normurotova Aziza Karim qizi	
Tarjimonlik kompetensiyalarini rivojlantirish	52
Karayeva Karima Nabiyevena	
Ixtisoslik modullari asosida bo'lajak logopedlarning diagnostik-korreksion kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	57
Sarimsoqova Maftuna Obidjon qizi	
O'smir yoshdagi o'quvchilarda internet tobeligining psixologik omillari va uni bartaraf etish yo'llari	61
Toshpo'latova Nodira Xudjamurodovna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi giperaktiv bolalarga ta'lim berishning psixologik asoslari	65
Jumanova Nasiba Sherboyevna	
Kasbiy ta'limda "media va axborot savodxonligi" fanini o'qitishda o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari	69
Shomirzayev Baxtiyor Nazarovich	
O'quvchilarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari	74
Po'latova Barno Raximjon qizi	
Blended-learning modeli asosida iqtisodiyot fanining o'quv samaradorligini oshirish va o'quv natijalarining sifatini baholash	78
Abdimurodova Luiza Abdimurod qizi	
Tpack modeli asosidagi mashqlar tizimi orqali talabalarning lingvokognitiv kompetensiyasini rivojlantirish ...	85
Allamuratov G'ofur Ashurovich	
Periphrasis as a Mechanism of Secondary Nomination in English And Uzbek: a Comparative Linguo-Semantic Study	90
Fazilov Odil	
Fizika ta'limida STEAM yondashuvi asosida barqaror rivojlanish kompetensiyalarini shakllantirish	97
Omonova Sitara Zafar qizi	
Raqamli ta'lim muhitida generativ sun'iy intellekt vositalaridan samarali foydalanish orqali pedagoglarning raqamli kompetentligini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	102
Rizayeva Sanobar Davlataliyevna	

Oliy ta'lim professor-o'qituvchilarining kasbiy rivojlanish sinergetik ekotizimini adaptiv transformatsiyalash mexanizmlari.....	108
Supiyeva Buxolida Abduvaliyevna	
Rahbar kadrlarning boshqaruv kompetensiyalarini baholashda psixologik-intellektual o'yin texnologiyalaridan foydalanish	113
To'raxo'jayeva Ra'no Rustam qizi	
Matn bilan ishlashning zamonaviy texnologiyalari (10-sinf ona tili darslari misolida)	118
Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi	
Развитие познавательной активности учащихся 6 классов госпитальной школы в процессе самостоятельной работы по ботанике с использованием ИКТ	124
Баходирова Камола Комиловна, Хошимова Гулзода Ойбековна, Рустамова Нозима Фазлиддиновна	
Развитие медиаменталитета студентов в условиях интеграции искусственного интеллекта и витатенных образовательных технологий: модель, методы и критерии оценки.....	130
Рустамова Нодира Рустамовна	
O'quvchilarning aqliy mehnat kompetensiyasini rivojlantirishda tafakkur operatsiyalarining o'rni	137
Eshmonov Moxirjon Baxtiyor o'g'li	
Yosh bokschilarni tezlik reaksiya dinamikasini rivojlantirish mexanizmlari	140
Malikzoda Abdulatif Abdubannon o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida bolalarning ijtimoiy moslashuvini shakllantirishda pedagog-tarbiyachining roli	148
Rahmonqulova Xolida Bosimovna	
10–12 yoshli futbolchilarda aerobik chidamlilikni rivojlantirishda maxsus suzish mashqlari kompleksining ilmiy-metodik asoslari	152
Akromov Shoxrux Jamshid o'g'li	
Fikr tarbiyasiga oid nazariy yondashuvlar, konsepsiyalar va metodologik mexanizmlar	159
Ismoilova Gulrux Ulug'bekovna	
Milliy identiklikning nazariy-konseptual asoslari va jamiyat taraqqiyotidagi ijtimoiy-falsafiy ahamiyati	163
Salimov Doniyor Musurmonovich	
Authentic Materials in Preschool English Teaching	169
Eshboeva Durdona Alisher qizi	
Elektron o'quv adabiyotlarni yaratish metodikasi.....	174
Adasheva Mavludaxon Umataliyevna	
Axborot-ta'lim resurslaridan foydalanishning zamonaviy metod va yondashuvlari: "resurs - metod - natija" modeli.....	180
Alijonova Shahnozaxon Kozimjon qizi, Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna	
Ko'rishda nuqsoni bor shaxslar ijtimoiy integratsiyasining shaxsiylik omillari.....	184
Tohirova Mohigul Umir qizi	
Oliy ta'limda moslashuvchan ta'lim shakllari sharoitida kompetensiyaga asoslangan o'qitish metodikasini raqamli transformatsiya qilish modeli	190
Xojimurodova Muxlisa Fayzulla qizi	
Tayyorlov guruhidagi bolalarning atrof-muhitga mas'uliyatli munosabatini shakllantirishning innovatsion texnologiyalari	195
Sirojiddinova Nilufar Qodirali qizi	
Bo'laklab integrallash formulasini muammoli ta'lim usulida o'rgatish metodikasi	200
Zaxriddinova Shaxlo Zahiriddin qizi, Arabova Jasmina Oybek qizi	
Maktab matematika kursida trigonometriyani o'qitishda vizuallashtirish va raqamli texnologiyalardan foydalanishning nazariy-metodik asoslari.....	205
Turg'unpo'latova Shahnoza Sarvarjon qizi, Adashev Jobir Kadirovich	
Internetdan samarali foydalanishga doir lokus nazoratni shakllantirishning ijtimoiy-psixologik omillari	211
Abduraimova Farida Ilhomovna	
Neyropedagogik texnologiyalar asosida o'quvchilarning o'quv-bilish qobiliyatlarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	215
Abdixodirova Go'zal Erali qizi	

Dual ta'lim asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish mexanizmi: tarkibiy qismlar va baholash mezonlari.....	220
<i>Akmalova Mohinur Zafar qizi</i>	
Fanlararo integratsiya vositasida bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarining kreativ-pedagogik kompetensiyasini rivojlantirish.....	224
<i>Asqarova Fayoz Jasur qizi</i>	
Ingliz tilini o'qitishda yozish ko'nikmalarini rivojlantirishning sun'iy intellekt imkoniyatlari asosidagi metodik yondashuvlari.....	228
<i>Axmedova Sarvinov Hikmatovna</i>	
O'smir yoshidagi qizlarning xulqi og'ishiga ta'sir etuvchi psixologik omillar.....	232
<i>Erkinjonova Raximaxon Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	237
<i>Jabborova Ro'za O'rinbayevna</i>	
Ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy faoliyatida sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish.....	244
<i>Mahamatnabiyeva Barno Abduqodir qizi</i>	
O'zbekistonda sog'lom turmush tarzini ta'minlovchi ustuvor yo'nalishlar.....	250
<i>Sadikova Asila Baxtiyor qizi</i>	
Koxlear implantli bolalarni inklyuziv ta'lim muhitiga moslashtirishning pedagogik shart-sharoitlari va metodikasi.....	255
<i>Najimova Muxabbat Teshaboyevna</i>	
12–14 yoshli futbolchilarning jismoniy va psixologik holatini rivojlantirishda musobaqaoldi emotsional tayyorgarlikning ahamiyati.....	259
<i>Nazarov Rustam Nurali o'g'li</i>	
Darslarni tashkil etish mexanizmlarini takomillashtirish.....	263
<i>Shamsiyeva Inobat Qosimjonovna</i>	
Tayyorlov guruhi bolalarini ijodiy hikoya tuzishga o'rgatishning pedagogik-psixologik xususiyatlari.....	268
<i>Egamberdiyeva Muqaddas Gupronqul qizi</i>	
Texnika oliy ta'lim tashkilotlarida obyektga yo'naltirilgan dasturlash fanini o'qitish metodikasini takomillashtirish.....	273
<i>Xodiyeva Shohsanam Baxtiyor qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda kreativ pedagogik muhitni tashkil etish orqali bolalarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish.....	280
<i>Kadirova Dildora Nadjatbekovna</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida o'quvchilarning huquqiy madaniyatini shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari.....	285
<i>Xamidova Malikaxon Oktamovna</i>	
Pedagogik improvizatsiya orqali nostandart ta'limiy vaziyatlarni boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi.....	291
<i>Yuldashev Azamatjon G'ayratbek o'g'li</i>	
Talabalarda akademik mobillikni rivojlantirishning nazariy va amaliy asoslari.....	297
<i>Shermanova Diyora Shakarboyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish: pedagogik imkoniyatlar va ehtimoliy xavflar.....	301
<i>Abdullayeva Sarvinov Ulug'bek qizi</i>	
Mustaqil ta'limni tashkil qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanish mazmuni.....	306
<i>Mamurova Dilfuza Islomovna</i>	
Maktabgacha ta'limda bola shaxsiga yo'naltirilgan ta'limni tashkil etishning pedagogik asoslari.....	310
<i>Rustamova Mavluda Erkinovna, Sharafutdinova Durdona Akmelevna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida o'quvchilarning o'zini o'zi boshqarish qobiliyati.....	314
<i>Xamdamova Gulhayo Xoshimovna</i>	

Национально-ориентированная методика обучения русской грамматике учащихся-билинггов в условиях Узбекистана	318
Кадирова Зарина Фархатовна	
Взаимосвязь лингвистических знаний и педагогических технологий в обучении русскому языку иностранных студентов	326
Яллабоева Зарина Бобохон кизи	
Alyuminiy mavzusini o'qitishda interfaol metodlarning ahamiyati	330
Abdisattarova Elmira Abdijamilovna, Bazarbaeva Aysanem Baxadir qizi	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish (K. Otaniyozov ijodi misolida)	333
Ruzmetov Xayitboy Kaxramonovich	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalar asosida o'quvchilarning ijodiy (kreativ) qobiliyatlarini rivojlantirish.....	337
Sharipova Zarnigor Zarif qizi	
Kasbiy ta'lim muassasalari rahbar xodimlarining boshqaruv va marketing kompetensiyalarini bevosita faoliyat jarayonida takomillashtirish metodikasi	342
Tursunova Shoxista Hayitboyevna	
Kasbiy ta'limda xalqaro ta'lim dasturlarini joriy etishning pedagogik va boshqaruv mexanizmlari	346
Urazbaeva Aziza Uktamovna	
Informatika darslarida yuqori sinf o'quvchilarining axborot kompetentligini rivojlantirish metodikasi	351
Xo'jamberdiyeva Dilfuza Ikramovna	
"Kompetensiya" va "kompetentlik" tushunchalarining pedagogik mohiyati va ularning klassifikatsion xususiyatlari.....	354
Ergasheva Fazilat	
Shaxs, oila munosabatlarida rashkning jinsiy tafovutlanishi.....	359
Ummatova Sitora Shavkatulloevna	
Fransuz va o'zbek tillaridagi fe'llarning monosemantik va polisemantik ifodalanishi	364
Bekmetova Munisa Karimbayevna	
Ilmiy-texnik atamalarni izohlashda kontekstning o'ri.....	370
Ruziyeva Gulnoz Temirqulovna	
Raqamlashtirish sharoitida adabiyot o'qitishni takomillashtirish bo'yicha metodik tavsiyalar	374
Oymatova Nilufar Mirjamolovna	
Maktabgacha ta'limda alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarni erta aniqlash va korreksion-rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish.....	377
Eshmaxmadova Aziza Xusniddinovna	
Refleksiv texnologiyalar vositasida akademik halollikni rivojlantirishning pedagogik tizimi va metodikasi	382
Obbosova Mukhtasarkhon Bakirali qizi	
O'zbek va turk tillarida ko'z/göz somatik leksemalarining semantik xususiyatlari va elektron lug'atda modellashtirish	386
Feruza Rahmatova, Rahmatova Feruza	
Bo'lajak tarbiyachilarning persepsiv kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	392
Murodova Farangis G'anisherovna	
Andragogik yondashuv asosida xotin-qizlarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish.....	399
Suyunova Oysanam Orif qizi	
Zamonaviy yoshlarning psixik rivojlanishida ijtimoiy tarmoqlarning ahamiyati	403
Asila Akbaraliyeva Tojiddinovna, Nazarova Sevinch	
Методика формирования цифровой педагогической компетентности будущих педагогов в проектировании воспитательной деятельности обучающихся	407
Г. Н. Бердыханова	
Developing Professional Vocabulary of Music Students in English Through Context-Based Learning.....	413
Akbarova Moxichexra Rifatillayevna	

Imkoniyati cheklangan yosh nayza uloqtiruvchilarning kuch kobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	419
Baxshullayeva Maloxat Baxtiyor qizi	
Tibbiyot xodimlarida kasbiy stressni erta aniqlashning klinik-psixologik mexanizmlari va psixoprofilaktika modelini takomillashtirish	424
Egamov Egamberdi Azimjon o'g'li	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini takomillashtirishning pedagogik shart-sharoitlari...	428
Karimov Inoyat Allamovich	
Raqamli ta'lim jarayonida kasbiy kompetentlikni rivojlantirishda interfaol metodlarning ahamiyati	435
Komilova Zulxumor Xokimovna	
Oliy ta'limda hunarmandchilik va sun'iy intellekt texnologiyalari integratsiyasi asosida kreativ ta'lim muhitini shakllantirishning pedagogik asoslari.....	440
Mukumova Feruza Xudoyqulovna	
O'quvchilarda formativ baholash sharoitida cholg'u ijrochilikka oid kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishning shakl, metod va vositalari	445
Nazarova Sabrina Allaberdi qizi	
Masofaviy ta'lim texnologiyalari va LMS (Learning Management System) tushunchasi: Moodle, Google Classroom	451
Rabbimova Munisxon Mustafoyevna	
Muhandislik ta'limida abstrakt tafakkurni rivojlantirish muammosi va grafik dasturlash muhitlarining xorijiy tajribasi tahlili.....	456
Umarova Benazir Botirjon qizi	
Kombinatorik masalalarni algoritmlashtirishga o'rgatishda sun'iy intellekt asosidagi qo'llab-quvvatlash modeli: o'zbek manbalari tahlili va modelni asoslash	460
Valijonov Sarvarbek G'ofurjon o'g'li	
Oilaviy hayotning turli bosqichlarida kasbiy stress va emotsional regulyatsiya o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikning nazariy-psixologik asoslari.....	464
Yarashova Sitora Yermamatovna	
Bo'lajak o'qituvchilarda ilmiy-tadqiqotchilik tafakkurini rivojlantirishning pedagogik modelini takomillashtirish	470
Atabayeva Muxlisa Erkin qizi	
Oliy ta'lim talabalarida matematik muammolarni tadqiqiy tahlil qilish asosida ilmiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik-nazariy asoslari	474
Qayumova Barno Abdishukurovna	

RAQAMLI TA'LIM JARAYONIDA KASBIY KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INTERFAOL METODLARNING AHAMIYATI

Komilova Zulxumor Xokimovna
Farg'ona davlat universiteti

ORCID: 0000-0003-1390-0908

Annotatsiya: Mazkur maqolada raqamli ta'lim jarayonida bo'lajak mutaxassislarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda interfaol metodlarning pedagogik ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi raqamli muhitga mos interfaol metodlarning didaktik imkoniyatlarini aniqlash va ularni kasbiy kompetentlik tarkibiy qismlari bilan bog'lashdan iborat. Adabiyotlar tahlili, qiyosiy tahlil, tizimlashtirish, pedagogik modellash va kontent-tahlil metodlaridan foydalanildi. Muammoli ta'lim, keys-stadi, loyiha, hamkorlikda o'qitish, munozara, aqliy hujum, peer-assessment va raqamli simulatsiyalar alohida ko'rib chiqildi.

Natijalar interfaol metodlar bilimni o'zlashtirish bilan bir qatorda amaliy harakat, muloqot, hamkorlik, mustaqil qaror qabul qilish va refleksiyani faollashtirishini ko'rsatadi. Maqolada raqamli ta'lim uchun interfaol metodlarni tanlashning mezonlari va amaliy qo'llash ketma-ketligi taklif etildi. Muallifning yondashuvi interfaol metodlarni alohida usul sifatida emas, balki kasbiy kompetentlikni shakllantiruvchi yaxlit pedagogik mexanizm sifatida integratsiyalashga qaratilgan.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim, kasbiy kompetentlik, interfaol metod, muammoli ta'lim, keys-stadi, loyiha metodi, hamkorlikda o'qitish, raqamli kompetensiya.

Abstract: This article analyzes the pedagogical significance of interactive methods for developing the professional competence of future specialists in digital education. The purpose of the study is to identify the didactic potential of interactive methods and relate them to the components of professional competence. Literature review, comparative analysis, systematization, pedagogical modeling and content analysis were used. Problem-based learning, case studies, project-based learning, collaborative learning, discussion, brainstorming, peer assessment and digital simulations are examined.

The findings indicate that interactive methods activate not only knowledge acquisition but also practical action, communication, collaboration, independent decision-making and reflection. Criteria for selecting interactive methods and a sequence for their implementation in a digital learning environment are proposed. The author's approach considers interactive methods as an integrated pedagogical mechanism for developing professional competence.

Key words: digital education, professional competence, interactive methods, problem-based learning, case study, project-based learning, collaborative learning, digital competence.

Аннотация: В статье анализируется педагогическое значение интерактивных методов в развитии профессиональной компетентности будущих специалистов в условиях цифрового образования. Цель исследования заключается в определении дидактических возможностей интерактивных методов и установлении их связи с компонентами профессиональной компетентности. Используются методы анализа литературы, сравнительного анализа, систематизации, педагогического моделирования и контент-анализа. Рассмотрены проблемное обучение, кейс-метод, проектное обучение, совместное обучение, дискуссия, мозговой штурм, взаимное оценивание и цифровые симуляции.

Результаты показывают, что интерактивные методы активизируют не только усвоение знаний, но и практические действия, коммуникацию, сотрудничество, самостоятельное принятие решений и рефлексию. Предложены критерии выбора интерактивных методов и последовательность их применения в цифровой образовательной среде. Авторский подход предусматривает интеграцию интерактивных методов как целостного педагогического механизма развития профессиональной компетентности.

Ключевые слова: цифровое образование, профессиональная компетентность, интерактивные методы, проблемное обучение, кейс-метод, проектное обучение, совместное обучение, цифровая компетентность.

KIRISH

Raqamlashtirish ta'lim jarayonining mazmuni, shakllari va o'qituvchi hamda ta'lim oluvchi o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni sezilarli darajada o'zgartirmoqda. Zamonaviy raqamli ta'lim muhitida bilimni tayyor shaklda uzatish bilan cheklanadigan yondashuvlar o'rniga talabaniing faol ishtiroki, mustaqil izlanishi, muammoni hal qilishi va hamkorlikda faoliyat yuritishini ta'minlaydigan pedagogik texnologiyalar muhim ahamiyat kasb etmoqda ^[1; 2].

Kasbiy kompetentlik faqat nazariy bilimlar yig'indisi emas, balki bilimni kasbiy vaziyatlarda qo'llash, muammolarni aniqlash va yechish, jamoada ishlash, kommunikativ faoliyat olib borish, raqamli vositalardan maqsadli foydalanish hamda o'z faoliyatini baholash qobiliyatlarini ham qamrab oladi ^[3; 4]. Shu sababli uni rivojlantirishda ta'lim oluvchini faol harakatga undaydigan interfaol metodlardan foydalanish alohida pedagogik ahamiyatga ega.

Interfaol metodlar ta'lim oluvchilar o'rtasidagi va ta'lim oluvchi bilan o'qituvchi o'rtasidagi faol o'zaro ta'sirni tashkil etishga xizmat qiladi. Ularning asosiy xususiyati ta'lim jarayonida subyekt-subyekt munosabatlarini kuchaytirish, fikr almashish, muammoni birgalikda tahlil qilish va natijani refleksiv baholash imkoniyatini yaratishdir ^[5].

Raqamli ta'lim sharoitida interfaollik an'anaviy auditoriya faoliyati bilan cheklanmaydi. Videokonferensiya, forum, LMS, umumiy elektron hujjatlar, onlayn testlar, virtual doskalar, raqamli portfoliolar va simulyatsiyalar orqali sinxron hamda asinxron hamkorlikni tashkil etish mumkin. Biroq raqamli vositaning o'zi interfaol ta'limni kafolatlamaydi; uning pedagogik maqsadga muvofiq tanlanishi va aniq faoliyat bilan bog'lanishi zarur ^[6; 7].

Ushbu maqolaning obyekti - raqamli ta'lim jarayonida kasbiy kompetentlikni rivojlantirish jarayoni.

Predmeti - mazkur jarayonda interfaol metodlardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari.

Tadqiqotning maqsadi - raqamli ta'lim sharoitida kasbiy kompetentlikni rivojlantirishga xizmat qiluvchi interfaol metodlarning ahamiyatini nazariy va metodik jihatdan asoslash.

Maqsadga erishish uchun interfaol metodlarning mazmuniy xususiyatlarini aniqlash, ularni kasbiy kompetentlik komponentlari bilan bog'lash va amaliy qo'llash mezonlarini ishlab chiqish vazifalari belgilandi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Interfaol va faol o'qitish bo'yicha tadqiqotlar ta'lim oluvchining faol ishtiroki o'quv natijalariga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ko'rsatadi. Bonwell va Eison faol ta'limni ta'lim oluvchining o'qish jarayonida mazmunni tinglash bilan cheklanmasdan, o'qish, yozish, muhokama qilish, muammoni yechish va yuqori darajadagi fikrlash faoliyatlarida ishtirok etishi bilan bog'laydi ^[5]. Prince faol o'qitish bo'yicha tadqiqotlarni umumlashtirib, talabalarni o'quv jarayoniga faol jalb etish samarali pedagogik strategiya ekanini ta'kidlaydi ^[8].

Freeman va hamkorlarining STEM ta'limi bo'yicha meta-tahlili faol o'qitish an'anaviy ma'ruza formatiga nisbatan o'quv natijalarini yaxshilashi mumkinligini ko'rsatgan ^[9]. Mazkur xulosa interfaol metodlarni kasbiy tayyorgarlikda qo'llash uchun metodik asoslardan biri sifatida qaralishi mumkin. Biroq interfaol metodni shunchaki qo'llash emas, balki uni kutilayotgan kompetensiya va topshiriq turi bilan moslashtirish muhim.

Raqamli kompetensiya masalasida Vuorikari va hammualliflar DigComp 2.2 doirasida raqamli kompetensiyaning axborot va ma'lumotlar savodxonligi, kommunikatsiya va hamkorlik, raqamli kontent yaratish, xavfsizlik hamda muammolarni hal qilish kabi yo'nalishlarini tizimlashtirgan ^[3]. Bu yondashuv interfaol metodlarni raqamli vositalardan foydalanish ko'nikmalari bilan bog'lash imkonini beradi.

Falloon raqamli kompetentlikni faqat texnik ko'nikmalar bilan cheklamasdan, raqamli pedagogik kompetensiyaning mazmuniy va amaliy jihatlarini ham ko'rib chiqadi ^[4]. UNESCOning 2023-yilgi Global Education Monitoring hisobotida texnologiyaning ta'limdagi o'rni pedagogik maqsad, tenglik, sifat va o'qituvchining kasbiy salohiyati bilan uzviy bog'liqligi qayd etiladi ^[6].

Mahalliy pedagogik tadqiqotlarda ham raqamli ta'lim, kompetensiyaviy yondashuv, innovatsion pedagogik texnologiyalar va bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash masalalari keng o'rganilmoqda. Ushbu maqolaning o'ziga xosligi shundaki, unda interfaol metodlar alohida pedagogik usullar sifatida sanab o'tilmay, ularning kasbiy kompetentlikning motivatsion, kognitiv, faoliyatga doir va refleksiv jihatlarini rivojlantirishdagi funksional roli tizimlashtiriladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosini kompetensiyaviy, faoliyatga yo'naltirilgan, shaxsga yo'naltirilgan va raqamli ta'lim yondashuvlarining uyg'unligi tashkil etadi. Tadqiqot nazariy xarakterda olib borilib, mavzuga oid ilmiy manbalarni tahlil qilish va interfaol metodlarning didaktik funksiyalarini tizimlashtirishga qaratildi.

Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

- 1) ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish - interfaol ta'lim va raqamli kompetensiya bo'yicha nazariy qarashlarni aniqlash;
- 2) qiyosiy tahlil -turli interfaol metodlarning imkoniyatlarini taqqoslash;
- 3) tizimlashtirish - metodlarni kasbiy kompetentlik komponentlari bo'yicha guruhlash;
- 4) pedagogik modellashtirish - metod, raqamli vosita, topshiriq va kutilayotgan natija o'rtasidagi bog'lanishni ifodalash;
- 5) kontent-tahlil - ilmiy manbalarda interfaollik, hamkorlik va faol o'rganish bilan bog'liq yondashuvlarni umumlashtirish.

Metodlarni tanlashda to'rtta mezon asos qilib olindi: kasbiy vaziyatga yaqinlik, ta'lim oluvchining faol ishtiroki, raqamli muhitda amalga oshirish imkoniyati va natijani baholash imkoniyati. Mazkur mezonlar interfaol metodlarni maqsadga muvofiq tanlashga yordam beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Kasbiy kompetentlikni rivojlantirishda interfaol metodlarning asosiy ahamiyati bilimni faoliyat bilan bog'lashidir. Masalan, oddiy nazariy savolga javob berish kognitiv natija bersa, kasbiy vaziyatga asoslangan keysni tahlil qilish ta'lim oluvchini muammoni aniqlash, ma'lumot izlash, muqobil yechimlarni taqqoslash va asoslangan qaror qabul qilishga undaydi. Shu sababli interfaol metodlar kompetensiyaning amaliy komponentini kuchaytiradi.

Interfaol metodlarning raqamli muhitdagi imkoniyatlari quyidagi jadvalda umimlashtirildi.

Interfaol metod	Rivojlantiriladigan jihat	Raqamli amalga oshirish shakli	Kutiladigan natija
Muammoli ta'lim	Tahlil, tanqidiy fikrlash, qaror qabul qilish	Forum, LMS topshirig'i, onlayn muammo	Muammoni mustaqil hal qilish
Keys-stadi	Kasbiy fikrlash, amaliy qaror	Elektron case, guruhli muhokama	Kasbiy vaziyatga mos yechim
Loyiha metodi	Mustaqillik, ijodkorlik, hamkorlik	Google Docs, LMS, e-portfolio	Raqamli loyiha mahsuloti
Aqliy hujum	G'oya ishlab chiqish, kommunikatsiya	Virtual doska, videokonferensiya	Muqobil g'oyalar banki
Munozara	Argumentatsiya, kommunikativ kompetensiya	Forum, videokonferensiya	Dalillangan fikr bildirish
Peer-assessment	Baholash va refleksiya	Elektron rubrika, LMS	O'zaro va mezonli baholash
Simulyatsiya	Amaliy harakat, muammoli vaziyatni boshqarish	Virtual laboratoriya/simulyator	Xavfsiz muhitda kasbiy mashq

Jadvaldan ko'rinadiki, metodlarning har biri kasbiy kompetentlikning ma'lum jihatini faollashtiradi. Biroq kompleks natijaga erishish uchun ularni bir-birini to'ldiradigan ketma-ketlikda qo'llash maqsadga muvofiq. Masalan, muammoli vaziyatni yaratish → aqliy hujum → keys tahlili → loyiha ishlab chiqish → peer-assessment → refleksiya ketma-ketligi bilim, faoliyat va refleksiyani yagona jarayonga birlashtiradi.

Kasbiy kompetentlikni rivojlantirishda muammoli ta'lim alohida ahamiyatga ega. Raqamli muhitda muammoli topshiriq real kasbiy faoliyatga yaqinlashtirilgan vaziyat shaklida berilishi mumkin. Talaba turli raqamli manbalardan ma'lumot izlaydi, ularni tanqidiy baholaydi, muammoning sabablarini aniqlaydi va yechim varianti taklif qiladi. Shu tariqa axborot bilan ishlash va kasbiy qaror qabul qilish ko'nikmalari birgalikda rivojlanadi.

Keys-stadi metodi kasbiy vaziyatlarni modellashtirish uchun qulay. Keys mazmuni aniq muammo, boshlang'ich ma'lumotlar, cheklovlar va kutiladigan mahsulotni o'z ichiga olishi kerak. Raqamli formatda keys forum yoki LMS orqali berilib, talabalar kichik guruhlarda ishlashi va yakuniy qarorini elektron shaklda taqdim etishi mumkin. O'qituvchi esa javobni tayyor beruvchi emas, jarayonni boshqaruvchi va teskari aloqa beruvchi subyekt sifatida faoliyat yuritadi.

Loyiha metodi interfaollikni uzoqroq muddatli kasbiy faoliyat bilan bog'laydi. Talaba muammoni tanlaydi, maqsad va vazifalarni belgilaydi, axborot to'playdi, raqamli mahsulot yaratadi, uni himoya qiladi va o'z faoliyatini baholaydi. Bu jarayon tashabbuskorlik, ijodkorlik, hamkorlik va mas'uliyat kabi sifatlarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Munozara va aqliy hujum metodlari kommunikativ kompetentlikni kuchaytiradi. Raqamli muhitda bunday faoliyatni forum, chat, videokonferensiya yoki virtual doska orqali tashkil etish mumkin. Bunda interfaollik faqat fikr yozish soni bilan emas, fikrning asoslanganligi, boshqalarning nuqtayi nazariga munosabat va yangi xulosa ishlab chiqish bilan baholanishi kerak.

Peer-assessment, ya'ni o'zaro baholash, interfaol metodlarning refleksiv imkoniyatlarini kengaytiradi. Oldindan ishlab chiqilgan rubrika asosida talabalar bir-birining ishini baholaydi, kuchli va takomillashtirilishi lozim bo'lgan jihatlarni ko'rsatadi. Natijada baholash jarayoni faqat nazorat vositasi emas, balki o'rganishning o'ziga aylanadi.

Interfaol metodlardan samarali foydalanish uchun o'qituvchi raqamli vositani metoddan ajratib qo'ymasligi kerak. Masalan, virtual doska shunchaki yozuv joyi emas, balki muammoli vaziyatni guruhda tahlil qilish vositasi; LMS esa faqat fayl joylashtirish platformasi emas, balki topshiriq, muhokama, teskari aloqa va baholashni birlashtiruvchi muhit bo'lishi lozim.

Shu asosda raqamli ta'limda interfaol metodlarni qo'llashning quyidagi modeli taklif etiladi: maqsadni aniqlash → kasbiy vaziyatni tanlash → interfaol metodni tanlash → raqamli vositani moslashtirish → individual/guruhli faoliyat → mahsulot yaratish → o'zaro baholash → refleksiya → teskari aloqa va tuzatish. Modelning kuchli tomoni metodni texnologiyadan emas, kutilayotgan kasbiy natijadan kelib chiqib tanlashidir.

Interfaol metodlarni tanlash mezonlari

Mezon	Savol	Amaliy ko'rsatkich
Maqsadga muvofiqlik	Metod belgilangan kompetensiyani rivojlantiradimi?	Kutilayotgan natija aniq ko'rsatilgan
Faollik	Talaba faol harakat qiladimi?	Izlanish, muhokama, yaratish mavjud
Kasbiylik	Topshiriq real kasbiy faoliyatga yaqinmi?	Kasbiy vaziyat yoki mahsulot mavjud
Raqamli moslik	Metod raqamli muhitda to'liq ishlaydimi?	LMS, forum, videokonferensiya yoki e-portfolio bilan uyg'un
Baholash	Natijani mezon asosida baholash mumkinmi?	Rubrika, checklist yoki mezon mavjud
Refleksiya	Talaba o'z faoliyatini tahlil qiladimi?	O'z-o'zini baholash va yakuniy refleksiya mavjud

Ushbu mezonlar asosida interfaol metodlarni qo'llashning samaradorligi faqat texnologik faollik bilan emas, balki kasbiy natijaga erishish darajasi bilan belgilanadi. Shu jihatdan raqamli ta'limdagi interfaollikni "vosita + metod + topshiriq + baholash + refleksiya" birligi sifatida ko'rish maqsadga muvofiq.

Natijalarni umumlashtirish shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlar kasbiy kompetentlikning alohida komponentlarini parallel ravishda rivojlantirish imkonini beradi. Muammoli ta'lim va keyslar kognitiv hamda qaror qabul qilish jihatlarni; loyiha va simulyatsiyalar faoliyatga doir jihatlarni; munozara va hamkorlik metodlari kommunikativ jihatlarni; peer-assessment va refleksiya esa o'zini baholash hamda o'z-o'zini rivojlantirish jihatlarni kuchaytiradi.

Shu bilan birga, interfaol metodlarni qo'llashda ayrim muammolar ham mavjud: barcha ta'lim oluvchilarning raqamli tayyorgarligi bir xil emasligi, topshiriqlarni yuzaki bajarish xavfi, guruh ishida ayrim ishtirokchilarning passiv qolishi, raqamli vositalarning haddan tashqari ko'pligi va baholash mezonlarining noaniqligi. Mazkur muammolarni aniq yo'riqnoma, rollarni taqsimlash, rubrikalar, bosqichma-bosqich teskari aloqa va refleksiya orqali kamaytirish mumkin.

Tadqiqot natijalari faol va interfaol o'qitish bo'yicha xalqaro ilmiy qarashlar bilan uyg'un. Faol o'qitish ta'lim oluvchini o'quv faoliyatining bevosita ishtirokchisiga aylantirishi bilan an'anaviy passiv qabul qilish modelidan farq qiladi [8; 9]. Raqamli muhit esa ushbu faoliyatni sinf va vaqt chegaralaridan tashqariga olib chiqib, hamkorlik, mustaqil izlanish va teskari aloqaning yangi shakllarini yaratadi.

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni interfaol metodlar bilan avtomatik tenglashtirish noto'g'ri. UNESCO hisobotida ham texnologiyaning ta'limdagi samarasi uni pedagogik maqsadga muvofiq qo'llash bilan bog'liqligi ta'kidlanadi [6]. Demak, o'qituvchi uchun asosiy savol "qaysi platformadan foydalanish kerak?" emas, balki "qaysi kasbiy kompetensiyani qaysi faoliyat orqali rivojlantirish kerak?" bo'lishi lozim.

Taklif etilayotgan yondashuvning yangiligi interfaol metodlarni kasbiy kompetentlikning rivojlanish mexanizmi sifatida funksional bog'lashda namoyon bo'ladi. Bunda har bir metodning didaktik vazifasi, raqamli amalga oshirish shakli, talaba yaratadigan mahsulot va baholash mezonlari oldindan belgilanadi. Bu yondashuv o'qituvchiga interfaol metodlarni tasodifiy emas, maqsadli pedagogik dizayn asosida tanlash imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Raqamli ta'lim jarayonida kasbiy kompetentlikni rivojlantirish interfaol metodlardan maqsadli va tizimli foydalanishni talab qiladi. Tadqiqot natijasida muammoli ta'lim, keys-stadi, loyiha, munozara, aqliy hujum, hamkorlikda o'qitish, peer-assessment va simulyatsiya metodlarining kasbiy kompetentlikni rivojlantirishdagi imkoniyatlari tizimlashtirildi.

Interfaol metodlarning asosiy pedagogik ahamiyati ta'lim oluvchini bilimni qabul qiluvchi subyektdan bilimni faol qo'llovchi, muammoni hal qiluvchi, hamkorlik qiluvchi va o'z faoliyatini tahlil qiluvchi subyektga aylantirishidir. Raqamli muhit esa mazkur jarayonni elektron resurslar, LMS, videokonferensiya, virtual doska, e-portfolio va simulyatsiyalar yordamida kengaytirish imkonini beradi.

Amaliy jihatdan quyidagi tavsiyalar beriladi:

birinchidan, interfaol metodni tanlashda avvalo rivojlantiriladigan kasbiy kompetensiya belgilanadi;

ikkinchidan, metodga mos raqamli vosita tanlanadi;

uchinchidan, topshiriq real yoki modellashtirilgan kasbiy vaziyat bilan bog'lanadi;

to'rtinchidan, natija rubrika yoki aniq mezonlar asosida baholanadi;

beshinchidan, har bir interfaol faoliyat refleksiya va teskari aloqa bilan yakunlanadi.

Kelgusidagi tadqiqotlarda taklif etilgan modelni aniq ta'lim yo'nalishlarida tajriba-sinovdan o'tkazish, interfaol metodlarning kompetentlik ko'rsatkichlariga ta'sirini empirik ma'lumotlar asosida baholash va raqamli platformalar kesimida samaradorlik ko'rsatkichlarini ishlab chiqish maqsadga muvofiq.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Raqamli O'zbekiston- 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida. PF-6079-son Farmon, 05.10.2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "O'zbekiston - 2030" strategiyasi to'g'risida. PF-158-son Farmon, 11.09.2023.
3. Vuorikari, R., Kluzer, S., Punie, Y. DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022. DOI: 10.2760/115376.
4. Falloon, G. From digital literacy to digital competence: the teacher digital competency (TDC) framework. Educational Technology Research and Development, 2020, 68, 2449-2472. DOI: 10.1007/s11423-020-09767-4.
5. Bonwell, C. C., Eison, J. A. Active Learning: Creating Excitement in the Classroom. Washington, DC: The George Washington University, 1991.
6. UNESCO. Global Education Monitoring Report 2023: Technology in education: A tool on whose terms? Paris: UNESCO, 2023. DOI: 10.54676/UZQV8501.
7. OECD. Digital Education Outlook 2023: Towards an Effective Digital Education Ecosystem. Paris: OECD Publishing, 2023. DOI: 10.1787/c74f03de-en.
8. Prince, M. Does Active Learning Work? A Review of the Research. Journal of Engineering Education, 2004, 93(3), 223-231. DOI: 10.1002/jee.2004.93.3.223.
9. Freeman, S., Eddy, S. L., McDonough, M., Smith, M. K., Okoroafor, N., Jordt, H., Wenderoth, M. P. Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. Proceedings of the National Academy of Sciences, 2014, 111(23), 8410-415. DOI: 10.1073/pnas.1319030111.
10. Mulder, M. Competence - the essence and use of the concept in ICVT. European Journal of Vocational Training, 2007, 40, 5-21.
11. Garrison, D. R., Vaughan, N. D. Blended Learning in Higher Education: Framework, Principles, and Guidelines. San Francisco: Jossey-Bass, 2008.
12. Biggs, J., Tang, C. Teaching for Quality Learning at University. 4th ed. Maidenhead: Open University Press, 2011.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №10(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.